

Algemene beschouwingen SP 2022 - Van crisis naar bloei

Beste toehoorders,

Vandaag mag ik hier namens mijn partij, de socialistische partij (SP) terugblikken op de voorafgaande periode en ons perspectief schetsen voor de toekomst. Hoewel dit voor mij persoonlijk de eerste algemene beschouwingen zijn waar ik aan mag deelnemen, zijn wij als SP verheugd dat we onze ideeën en gedachtegoed ook deze periode weer kunnen uiten in de gemeenteraad. En dat is wat ons betreft ook meer dan nodig.

De afgelopen jaren hebben opeenvolgende 'crisissen' namelijk pijnlijk duidelijk gemaakt dat de leefomstandigheden, welvaart, mogelijkheden en handelingsmogelijkheden tussen verschillen personen en huishoudens dusdanig verschillen waardoor de kloof tussen kansrijk en kansarm steeds groter wordt. Als het nu gaat om de coronacrisis, de toeslagencrisis, de woningmarktcrisis, de stikstofcrisis, de personeelscrisis, de koopkrachtcrisis, de vluchtelingen crisis, de energiecrisis, of de klimaatcrisis, allen drukken ons met de neus op de feiten dat bepaalde groepen harder worden getroffen. Bovendien dragen al deze onopgeloste problematieken bij aan een dalend vertrouwen in de (lokale) politiek.

En daar ligt dan ook wat ons betreft de uitdaging voor niet alleen de komende raadsperiode, maar ook in de jaren daarna. Het herstellen van het vertrouwen in een capabel, solidair, sociaal gemeentebestuur én het dichten van de kloof tussen kansarm-, en kansrijk. We zijn dan ook erg tevreden dat dit college dit laatste punt *in zicht heeft* en in de perspectiefnota voor aankomend jaar in ieder geval melding maakt van het verkleinen van deze kloof.

In deze algemene beschouwing kijk ik aan de hand van enkele crisissen kort terug op de impact hiervan op onze eigen inwoners. Juist op de impact die deze problemen hebben op het groter worden van (sociale) verschillen. Tevens kijk ik hierbij vooruit naar de kansen en mogelijkheden die wij hebben binnen onze gemeente.

Centraal hierbij staat het gedachtegoed van Pierre Bourdieu die niet alleen aantoont waar deze tegenstellingen, deze vormen van sociale ongelijkheid vandaan komen, maar ons ook van instrumenten voorziet om hier mee aan de slag te gaan. Sociaal kapitaal is hierbij van evident belang, een vorm van kapitaal die personen kunnen inzetten om problemen het hoofd te bieden.

Laat ik beginnen met een wereldwijde crisis die ons maandenlang aan huis heeft gekluisterd. Inmiddels is duidelijk dat de corona-crisis een zwaardere tol heeft geëist voor bepaalde groepen en de solidariteit tussen verschillende groepen steeds meer uit zicht is verdwenen. Zo kregen bijvoorbeeld onze ouderen steeds minder bezoek en ondersteuning, en nam de vereenzaming drastisch toe. Juist in een tijd van vergrijzing waarin de zorg (voor iedereen, maar zeker voor ouderen) onder druk staat. Zo ook in onze eigen gemeente.

In Zaltbommel liggen inmiddels plannen op tafel om het verzorgingshuis de Wielewaal dusdanig te renoveren, waarbij ook haar functie wordt aangepast naar 'wonen met zorg' – waarbij het voorbij gaat aan de een -in onze ogen- noodzakelijke, gelijkwaardige, toegankelijke woon/zorgvoorziening die voor iedereen bereikbaar is. Vers in het geheugen, in mijn eerste maanden als raadslid, ligt nog de opstaande (tijdelijk) verhuizing van de huidige inwoners van de Wielewaal die (volgens signalen) naar Leerdam zouden worden verscheept. Ik ben dan ook erg blij dat wij als partij het voortouw hebben genomen, maar ook zeker juist in samenwerking met alle partijen hier vandaag aanwezig om een krachtig signaal als gemeente af te geven aan de betrokken partijen om gehoor te geven aan de wens van de ouderen en familieleden om in Zaltbommel te blijven. Hier hebben we dan ook wat ons betreft laten zien verschillen te overbruggen ten aanzien van onze ouderen.

Maar de coronacrisis heeft natuurlijk niet alleen een impact gehad op de ouderen. Ook aan de andere kant van het spectrum heeft dit zijn weerslag gehad. Jongeren voelen zich steeds eenzamer, geïsoleerder en kwetsbaarder. Binnen onze gemeente hebben ze daarbij ook (te) weinig plekken waar ze zich kunnen vermaken en gehoord voelen. Jongerencentra zijn verdwenen, er is geen plek voor lokale bands dan wel repetitieruimtes, het aanbod wordt te schaars bevonden en ze zien weinig perspectief binnen onze gemeente. De perspectiefnota maakt ook goed melding van de impact van de coronacrisis op de ontwikkelingskansen van kinderen. Hier wordt duidelijk dat de thuissituaties van

kinderen zwaar van invloed zijn op de schoolprestaties en de ontwikkelingsmogelijkheden van het kind. Kinderen die opgroeien in lagere economische klassen hebben simpelweg minder mogelijkheden om het (afstands)onderwijs goed te volgen en aan de gewenste standaarden te voldoen. Wij vinden het dan ook van belang om hier actief beleid op te voeren. En zijn dan ook benieuwd welke concrete ideeën de wethouder heeft om aandacht te schenken aan (kwetsbare) jongeren?

Volgens de SP is het van belang dat er in zoveel mogelijk kernen gezorgd wordt dat de basisvoorzieningen, zoals de basisschool worden behouden of dat deze daar worden gevestigd. Uiteraard geldt dat ook voor andere basisvoorzieningen zoals het dorps huis, medische voorzieningen en pinautomaat. Daarbij zijn we voorstander van toegankelijke vormen van onderwijs en vorming zoals muziekonderwijs, sport of de herinvoering van het schoolzwemmen. Dit zorgt immers voor een gelijke ontwikkeling voor ieder kind en een versterking van de sociale cohesie.

En dat is dan pas 1 crisis...

In de prille maanden die ik inmiddels als raadslid ben geïnstalleerd heb ik inmiddels verschillende groepen inwoners zich zorgen zien maken over al deze andere crisissen. Denk aan onze lokale boeren die zich terecht zorgen maken over de uitwerkingen van de stikstofcrisis en wat dit nu precies voor implicaties heeft voor het bedrijf waar zij zich voor inzetten. Maar denk ook aan de slachtoffers van de toeslagenaffaire die zich geen raad weten met het overheidssysteem en het vertrouwen in ons hebben verloren. Een vertrouwen dat nog lang niet is teruggewonnen is, zoals is gebleken uit de ervaringen van onze partij met toeslagenaffaire-ouders in onze gemeente.

Iedereen kent hoogstwaarschijnlijk ook persoonlijk de woningzoekers die geen vertrouwen hebben in het verkrijgen van een woning in onze gemeente. En laat staan alle zorgelijke geluiden die tot ons zijn gekomen sinds de energiecrisis en de koopdrachtcrisis. Steeds meer inwoners uit onze gemeente hebben problemen om rond te komen en zien de toekomstig angstig tegemoet.

Deze hoeveelheid aan crisissen houden ons een heldere spiegel voor die aantoont dat we een ongelijke verdeling van hulpbronnen, mogelijkheden en kansen hebben. Deze ongelijke verdeling zorgt voor een blijvende vorm van sociale ongelijkheid zolang hier geen concrete acties tegen worden genomen.

De komende jaren staan er genoeg belangrijke dossiers op de agenda die van invloed zijn op het vergroten, dan wel verkleinen van de kloof tussen kansarm, en kansrijk. We moeten gezamenlijk aan de slag met de energievoorzieningen en de klimaatproblematiek. Dossiers waar wij als gemeente het voortouw moeten nemen én het goede voorbeeld moeten geven. Als gemeente hebben we de mogelijkheid om mensen te informeren over de invloed van keuzes die schadelijk zijn voor het klimaat én om inwoners, bedrijven en instellingen te stimuleren of verplichten om hier actief aan bij te dragen. Dat gaat niet alleen om het verstrekken van informatie over klimaatvriendelijke keuzes maar ook om het creëren van een publieke omgeving waarin we duidelijk aantonen waar we naar toe willen (of zelfs moeten). Zo zijn wij voorstander van het stimuleren van duurzaam en lokaal consumeren, bij lokale kleinschalige ondernemers en in samenwerking met de horeca. Maar uiteraard is hier ook een rol voor de gemeente in het ondersteunen van het isoleren van woningen, of het voorzien in zonnepanelen. Verder is het zaak om de ogen open te houden voor alternatieve vormen van energieopwekking. Zo hebben we in de voorgaande raadsperiode een motie ingediend voor experimenten met waterraden en zijn we van mening dat we waterkracht of andere vormen van duurzame energie meer moeten gaan inzetten. De afgelopen jaren hebben we hier al enkele stappen in gezet, en als SP ons hardgemaakt voor verregaande maatregelen maar het mag wat ons betreft zeker nog een tandje harder én socialer. Aan de wethouder dan ook de vraag, wat de huidige stand van zaken is rondom de experimenten met de kansen voor een dergelijk waterrad.

Maar neem ook het lokale energiebedrijf dat we binnen onze gemeente willen oprichten. Hulde voor dit initiatief en de realisatie dat we energie als basisbehoefte in ons eigen beheer dienen te nemen als dit mogelijk is. Maar uiteraard wel op basis van een gelijkwaardige, solidaire en betaalbare wijze. Vooral nog zijn die kernpunten juist nog niet uitgekristalliseerd. Ook het feit dat dit energiebedrijf zich beperkt tot een enkele vorm van energie waarvan het rendement nog onzeker is, of de positieve behandeling van de lokale tuinders die juist de grootgebruikers zijn in onze gemeente is een gemiste kans. Simpel gesteld: de vervuiler dient te betalen.

In dit gehele vraagstuk wordt ook de ongelijkheid weer pijnlijk zichtbaar. Immers, hoe minder (sociaaleconomische) mogelijkheden hoe zwaarder de omstandigheden. Mensen in laag economische

klassen wonen veelal in slecht geïsoleerde huizen, betalen de hoogste energierekeningen, ontberen de mogelijkheden om hierin te investeren en zijn voornamelijk bezig met overleven. Dit terwijl huishoudens uit de hogere sociaaleconomische klassen zich de benodigde investeringen, met behulp van subsidies, kunnen veroorloven. Terwijl wij voorstaan dat we de energietransitie en klimaataanpak gezamenlijk en sociaal dienen aan te pakken.

Dat vergt natuurlijk maatwerk en een gerichte aanpak. We zijn dan ook blij te lezen dat er (2x maar liefst) wordt gesproken over gebiedsgericht werken. Een mooi streven, de vraag blijft alleen bestaan hoe dat wordt aangepakt; en zeker hoe de verschillende onderwerpen die ik hier eerder heb genoemd hier ook samenkomen? Dwarsverbanden zijn namelijk zichtbaar tussen alle sociale problemen waar we mee kampen. Of het nu gaat om de verschillen tussen groepen in de mate van gezondheid, de mogelijkheden van inwoners om wel/niet te verduurzamen, de financiële problemen van mensen, de omgang met de (lokale) bureaucratie en andere genoemde punten, allen duiden op een toegenomen sociale ongelijkheid. Graag verzoek ik het college hier op te reageren.

Gebiedsgericht werken biedt de mogelijkheid om hier specifiek aandacht aan te schenken. In de programmabegroting lezen we bijvoorbeeld terug dat het openbaar vervoer nu niet gericht wordt aangepakt. Dit terwijl juist die letterlijke verbindingen tussen dorpen en stad, en weer verder, essentieel zijn om de eerdergenoemde kloof te laten groeien. Kernen die niet of nauwelijks zijn aangesloten op een openbaar vervoersnetwerk dwingen mensen de auto in, als dat al is te betalen en zorgt voor een verdere isolatie en afstand.

Het treinstation van Zaltbommel is eveneens een mooi en goed startpunt om verschillende zaken aan te pakken. Een opwaardering van dit station naar intercitystation om meer inwoners met de trein te laten reizen naar werk of opleiding is daarbij een goed uitgangspunt dat ook door het college wordt gedeeld. Daarbij biedt het ook de mogelijkheid juist om mensen naar Zaltbommel te laten afreizen voor de omgeving en lokale cultuur. Wij geloven dat de Bommelerwaard enorm veel kansen biedt om zogenaamd *slow tourism* te promoten. Een vorm van toerisme gericht op duurzaamheid, beweging en in samenhang met de omgeving. De intensivering van de klompenpaden is hier een mooi onderdeel van, maar verdere uitwerking hiervan is verder nog afwezig. De suggestie van een kabouterroute die onze fractie in een eerder stadium heeft gedaan zou hier eveneens een mooie toevoeging voor zijn. De vraag aan de wethouder is dan ook, wat is hier de huidige status van? Onze omgeving biedt namelijk de voorwaarden om toeristen meer naar onze omgeving te laten trekken om te genieten van de lokale omgeving, natuur en faciliteiten. Uiteraard strookt dat niet met een beweging die ook in de programmabegroting zichtbaar is met een eventuele uitbreiding van de verdozing en verkassing van ons landschap. Het lokale culturele landschap mag dan wat ons betreft zeker meer divers worden. Investeringsvormen van cultuur zijn op zijn plaats om mensen eerder naar Zaltbommel te laten trekken om de eigen inwoners juist in de eigen gemeente te laten recreëren.

Het moge duidelijk zijn dat met alle huidige en toekomstige problemen we een belangrijke en zware taak voor de boeg hebben. Gezamenlijk. Om dat te bereiken hoop ik dat we elkaar op verschillende dossiers gaan vinden en zoeken naar samenwerking in plaats van obstructie. Het is niet alleen de taak van het college om het vertrouwen van inwoners terug te winnen maar van alle partijen. Het is ook zaak van alle partijen om zich in te zetten voor het gemeenschappelijke doel en daarbij oog te hebben voor de verschillende ideeën en perspectieven van de partijen.

Om dit proces in goede banen te leiden is een gedegen communicatie en media van belang. Maar omwille van het kweken van vertrouwen en transparantie is het ook van groot belang dat er onafhankelijke partijen de politiek en het openbaar besturen volgen en controleren.

Een actuele beschikbare en begrijpelijke nieuwsvoorziening over de lokale politiek voor onze inwoners ontbreekt op dit moment. Dat terwijl we nog niet zo lang geleden verschillende lokale mediagroepen hadden die zich bezighielden met de lokale politiek. Een goede (onpartijdige) nieuwsvoorziening is immers voor iedereen een goede en gewenste vorm om samen Zaltbommel sociaal te versterken. Dat brengt mij dan ook bij de moties die ik u vanavond wil voorleggen. Dat betreft:

1. Cultuurvouchers
2. Schoolzwemmen
3. Repetitieruimte
4. Onafhankelijke mediafonds